

Da Dansen begyndte, dansede Bruden først med Brudeføreren, der havde kørt for hende til Kirke. Den Vals dansede de alene. Naar den anden Vals begyndte, førte Brudeføreren Bruden hen til Brudgommen, og saa dansede de, og sammen med dem dansede Brudemændene og Brudepigerne. Naar denne Dans var forbi, kunde alle danse, som de havde Lyst. Musikken blev betalt af Gæsterne ved Gildet. En Karl gik rundt med en Tællepraas foran to andre, der gik med Tallerkener, og paa dem lagde Gæsterne deres Bidrag. Nogle lagde 4—8 Skilling, andre en Mark kun sjældent blev der lagt en Rigsort; men det blev dog alligevel til saa meget, at din Fader, der spillede med, for sin Part tjente 17½ Rbd. — en stor Sum i de Tider.

Før saadanne store Fester, eller naar der var anden Højtidelighed, gik alle Karlene hver med sit Krøllejern, ned til Byens Smed, hvor de fik varmet Jernet, saa de kunde krølle de Bukler, de havde ved Tindingen og i Nakken.

Fastelavnsmandag kom der et halvt hundrede Karle og Piger ind paa vores Gaard, hvis Stuehus vi ikke brugte, for at danse. Man dansede i to Stuer, der blev oplyst med cirka tre Lys, der var anbragt paa Væggene. Langs Væggene var der Langbænke og Kister, og paa dem sad man. Og saa begyndte Dansen til Tonerne af en Violin. De dansede Turedanse som „Totur“, „Firtur“, „Pigernes Fornøjelse“, „Fangedans“, „Drejsdansen“, „Fuglen“, „Fandango“ og „Skammelsstykket“. Skammelsstykket husker jeg kun dunkelt, men Toppunktet i det var, at der blev sat en stor Skammel ind, og paa den knælede Karlen og Pigen med Ansigterne vendt imod hinanden. Han kyssede hende saa først paa den venstre Side af Munden, derefter paa den højre og tilsidst midt paa Munden, saa sprang de op og har vel saa nok danset lidt ovenpaa den Omgang). Da jeg var Barn dansede man bl. a. „Den forkerte Vejrølle“, „Tretur“, „Zweitritt“ (I No. 17), Vals, Hamburger og forkert Hamburger. Efter at jeg var bleven konfirmeret, begyndte man at danse Tyrolervals, Mazurka, Polka, Sekstur og Pirrevals; da gik de gamle Danske af Mode. Først sent kom Lanciers og Francaise.

Naar der dansedes f. Expl. Hamburger, der lignede Polka, dansede det ene Par lige efter det andet, med samme Afstand mellem Parrene, hele Stuen rundt; der var aldrig nogen der dansede ud midt paa Gulvet eller dansede hurtigt, saaledes som senere; det ansaas for noget rent forskrækkeligt, simpelt og klodset at danse udenfor Ringen — saa „kunde man jo ikke danse“. Det var en hel Skandale hvis det skete. Der dansedes meget stift og stramt og med stor Anstand og Værdighed i Hvergarns- og Vadmelsdragterne.

Naar der blev spillet til almindelige Gilder inde paa vor anden Gaard, var der undertiden et helt Optog, der drog i Procession, naar „Tallerkenpengene“ skulde erlægges. Først gik Karlen med Tællepraasen og lyste Vej, dernæst to Spillemand, der spillede af alle Livsens Kræfter; efter dem kom der to andre Karle med Tallerkenerne og til

J. Exner: Et Gilde i Hedeboegnen 1855.

Slut Hendrik fra Gommestrup, der spillede Brumbas (Kontrabas). Han kunde ikke spille, men var ikke desto mindre helt ildrød i Hovedet af Anstrengelse, han ligefrem svedte, og saa straaled hans Ansigt af den største Glæde og Fornøjelse.

Naar det var Lars Meinertsen, der spillede til Gilde i Morfaders Gaard, og man var naaet til det Tidspunkt, hvor Tallerkenen skulde bæres om, spillede han „Tallerkenstykket“, det blev aldrig danset, og han spillede det kun, naar Optoget satte sig i Bevægelse, og saa spillede han det saa rivende hurtigt — vel sagtens for at hidse Deltagerne op til at give godt. Han lagde hele sin Færdighed og hele sin Sjæl i det Stykke“. (III No. 32).

Ved de rigtige „Storbondegilder“ gik det saaledes til: Alle de Dansende tog hinanden i Haanden; at tage hinanden under Armen ansaas for at være for intimt, hvorfor Polka, Vals og andre Runddanske, vakte Anstød da de kom i Brug, man syntes, at de Unge kom i for nær Berøring med hinanden. Med to Klarinetblæsere i Spidsen

1) Melodien og Danseudførelsen til denne Dans, har Carl Godvin udførligt beskrevet i „Roskilde-Egnens Danse“.